Masonların Tutum ve Davranışlarına Eleştiriler

Murat Özgen Ayfer

1995 - 2021

[Bu çalışma özgün olarak çok yıllar önce yapılmış. Geçen çeyrek yüzyılı aşkın süre boyunca, hiç kuşkusuz bilgi ve deneyimler artmıştır. Dolayısıyla bu yazının kapsamında değişiklikler gerekebilirdi. Bunu göz önünde tutarak yeniden düzenleme yapıldı.]

Giriş

Masonlar, çoğunlukla, üyesi oldukları bu kurumu yani Masonluğu hayli yüceltiyor ve diğer masonları da genellikle övgülere boğuyor…

Fakat bir kurumu yüceltmek başka, o kurumun üyelerine övgü yağdırmak başka…

Sadece masonlar değil, mason olmayan yani Masonluğa hiç girmemiş kimseler arasında da bu kurumu yüceltenler var.

Kurumu yüceltmek, amaçları, ilkeleri, yapıp etmeleriyle olur. Bunun için de o kurumu iyi tanımak gerekir. Zaten bir de Masonluğu kötüleyenler hatta bu kuruma saldırılarda bulunanlar da var. Onların ise, bu eylemi bir art niyetle yapmıyorlarsa, Masonluğu tanımadıkları söylenebilir.

Bir de elbette Masonluğun amaçları, ilkeleri ve yapıp etmeleri, kendi benimseyiş ve yönelişleriyle çelişkili olduğu için Masonluğa, dolayısıyla da masonlara karşı çıkanlar söz konusu. Onlar da masonları kurumsal olarak Masonluk ile bağdaştırıyor ki, işte bu çok yanlış.

Çünkü bir kurum olarak Masonluk başka, şu ya da bu adla anılan mason örgütleri başka, bireysel olarak bunların ayırımsız "mason" olarak anılan üyeleri bambaşka… Hepsini birden aynı kefeye koymak yanlışlığı katlıyor.

Hadi diyelim ki Masonluğu, bu kurumun dünya çapındaki saygınlığını kabul ettik; ona aslında birbirlerinden farlı olabilen mason örgütlerini de ekledik… Ancak ya bireysel olarak masonlar?

Onlara şöyle bir soru yöneltmeli: «Tüm masonlar, ayırımsız olarak, tutum ve davranışları bakımından Masonluğa yakışıyor mu?» ya da şöyle: «Bir masonun tutum ve davranışları nasıl olmalı, nasıl olmamalı?»

Bu tür bir sorunun yanıtı hayli görelidir. Kişinin bilgi düzeyine, kültürüne, sosyal yapısına, deneyimlerine, yaşantısında gördükleri ve bunların üzerine edindiği bireysel değer yargılarına bağlıdır. Birine göre "şöyle" olması gereken, öyle olunca "iyi ve doğru" olduğu benimsenecek tutum ve/veya davranış tarzı, bir başkasına göre öyle olmayabilir.

Kaldı ki, bunlar zaman içinde değişebilir. Elbette yerine ve ortamına göre de farklıdır.

Buna karşın, böyle bir soruyu kendi açımızdan olabildiğince yanıtlanmaya girişmeden önce, **"mason"** sözcüğünü hangi anlamda kullandığımızı belirlemeliyiz.

Kuşkusuz burada masonlarca "Operatif Masonluk" olarak anılan, Orta Çağın Avrupa'daki bina inşaatı mesleği ve zanaatı söz konusu olmayacaktır; sadece günümüzdeki, "Spekülatif Masonluk" da denilen Çağdaş Masonluk üzerinde duracağız.

✦ ✦ ✦

Sözlüklere baktığımızda "mason" sözcüğünün birtakım farklı tanımlarını görebiliyoruz.

Bunlardan birini seçip, *«Bir mason derneğinin üyesi olan kişiye "mason" denir.»* biçimindeki sözlük tanımını aldığımızda, bunu pek sıradan ya da yetersiz olarak niteleyebiliriz. Çünkü beri yanda bir de masonların kendi tanımına gereksinmemiz var. Sözlükteki noksanlık, "mason" olarak anılan kişinin olası niteliklerine hiç değinilmeyişinden ileri geliyor.

Salt dernek üyeliği yeterli bir tanım değil; buna nitelik de katılmalı ki bir anlamı olsun.

Hele şu "mason" sözcüğü salt nesnel değil, biraz da tinsel anlamda değerlendirilecek olursa, bir kişinin tutum ve davranışlarının da onun "mason" olarak nitelenip nitelenemeyeceği yani "mason" unvanı ya da sıfatını taşısa bile onun aslında pek öyle sayılamayacağı tarzında bir değerlendirmeyi haklı çıkarabilir.

Masonluktan payını almış ve alamamış olan masonlar… Bunu her birinin Masonluğa girmiş olması değil, bilgisi de değil, tutum ve davranışları belirler.

✦ ✦ ✦

Bir insanın tutum ve davranışları, önce onun kişilik yapısına, -bunun çocuk yaşlarda oluştuğu söylenir- sonra gerek ailesi gerek çevresine ve giderek içinde yaşadığı topluma, üyesi olduğu kurum ve kuruluşlara, böylece tümünün üzerine gelişmiş karakterine bağlıdır.

Buradaki konumuz karakter değil, aile ve çevre ya da toplum da değil, yalnızca kimilerinin Masonluğa girerek "mason" unvanını almış olmalarından ileri gelen nitelikleridir.

Şu halde, önce "mason" olarak anılan bir kişinin niteliklerinin neler olduğu ya da nasıl olması gerektiği üzerinde durmalıyız.

Bu noktada kimi masonlar, genellikle ***"mason olmak"*** deyişini büyütür hatta belki bunu aşırıya kaçırdıkları, bununla övündükleri bile söylenebilir. Buna karşın, kendilerine "mason" demekten kaçınır, bunu ancak diğer masonların söyleyebileceğini belirtirler. Mason unvanını almış olmak ya da bu sıfatı taşımak ile gerçekte ***"mason"*** olabilmeyi farklı tutarlar. Bir diğer deyişle, "mason" sözcüğünü somut anlamında ve basit olarak değil, idealleştirilmiş ve belki biraz da zor anlaşılır bir soyut anlam taşımak üzere kullanırlar.

Gelin, bu konuyu biraz açalım…

Bir masondan "mason" denilen kişinin bireysel niteliklerini belirtmesi istendiği zaman, bu konuda hiç de alçak gönüllülük etmez.

Bunu olağan karşılamalıyız. Çünkü çoğumuz "alçak gönüllülük" (tevazu) kavramını yanlış değerlendirir, "ne olduğunu ve olmadığını bilerek ona göre davranmak" anlamında değil, *"kendini olduğundan küçük göstermek"* anlamına çekeriz. Nitekim bir mason da bu sıfatla, kendi bireysel niteliklerini değil, tasarımlarındaki, öyle olmaya çalışması gerektiğine inandığı ya da olması gerektiği söylenen **"gerçek mason"**un niteliklerini anlatır.

Oysa doğruya doğru eğriye eğri, çoğu masonun bireysel nitelikleri bundan pek uzaktır; üstelik ne zaman ve nasıl yaklaşılabileceği bilinemeyecek denli uzak…

[Bu bağlamda şimdi bu yazıyı bir yana bırakıp, önce **"Mason Kimdir, Kim Masondur"** başlıklı yazıyı okumakta yarar var.]

Birer mason olarak, herhangi bir locanın üyesi oldukları için kendilerine *"mason"* denilen, aslında Masonluğa girmemiş olan sıradan insanlardan pek de önemli bir farkları bulunmayan, yalnızca loca çalışmalarına katılıp masonik ortamda yer almanın etkisiyle karakterlerinde yer yer birtakım gelişmeler oluşmuş kişilerden yani kendilerinden pek az söz ederler. Gerçekleri değil, bir ülküyü, bir ideali yansıtırlar.

Öyle yapacaklarına, *«Bir masonun tutum ve davranışları, bir gerçek masonun tutum ve davranışlarına uygun olmalı.»* deseler, sonra da bir "gerçek mason"un niteliklerini sayıp dökerek buna ekleseler çok daha iyi ederler.

Uzun boylu bir iş!

Çünkü bundan sonra bir "gerçek mason" ile "sıradan bir mason"un nitelik bakımından ne gibi farkları olduğunu da açıklamaları gerekecektir.

Bunu da yapsalar bile bir masonun çeşitli durumlardaki tutum ve davranışlarının nasıl olması ve nasıl olmaması gerektiğini anlatmış olmazlar.

Bu bağlamda yapılacak iyi bir anlatım, ister istemez Masonluktaki birtakım tutum ve davranış kurallarını, gelenekleri, yöntemleri, töreyi, özetle **"Masonluğun Etiketi"**ni içerecektir.

Bütün bunlar ortaya serildikten sonra, *«Bir masonun tutum ve davranışları Masonluğun Etiketi'ne uygun olmalı, aykırı olmamalı.»* denilebilir.

Buna göre sorun Masonluğun Etiketi'ne bağlanıyor. Bu konu üzerinde yazılmış basılı kitaplar var. Bunlardan biri de doğrudan **"Masonlukta Etiket"** başlığını taşıyor.

[Bu kitaptan, tanımlar bakımından alıntılar için **"Masonlukta Etiket Konusu"** başlıklı yazıya bakılabilir.]

Fakat akademik nitelikli bir araştırma yapılacaksa, gerek Türkçe gerekse diğer dillerde yayımlanmış başka kitaplar da var. Bunları internette de bulmak olanaklı…

Ancak ayrıntılı bilgi edinebilmek bakımından bulunacak tüm kaynaklar yetersiz kalabilir. Çünkü Masonluğun kurallarının, geleneklerinin, töresinin ve yöntemlerinin tümü yazılı değildir. Yazılı olanları da sadece bireysel görüş ve değerlendirmelerden oluşur. Zaten "Masonluktaki Etiket" için *"Masonluğun yazılı olmayan gelenekleri"* diye bir deyiş de kullanılır.

Fakat bir masonun bile şu *"yazılı olmayan gelenekler"*e ulaşabilmesi, bunları öğrenebilmesi çok zordur hatta tümünü bilmesi olanaksızdır. Çünkü çeşitli localara katılarak bunları izlemesi gerekir ki, buna da olağan yaşam akışı içindeki zamanı elvermez. Dolayısıyla işte o *"yazılı olmayan gelenekler"*in bir yerde yazılı hale getirilmiş olması gerekir.

Üstelik basılı bir kitabın kapsamı yer yer geçmişte kalmış, yürürlüğünü yitirmiş de olabilir. Geçerli ve yürürlükte olanların çoğu, ancak masonik çalışmalara katılarak, zaman içinde, görerek, izleyerek, deneyimle, çağcıl ortamda öğrenilir.

Elbette öğrenmek başka, edinmek başka… Bunun için de öğrenileni benimsemek, içine sindirmek, masonların deyişiyle MASONLUĞU YAŞAMAK gerekir.

O da eksik kalır. Biraz da okumak, araştırmak, incelemek, "bilen" olarak nitelenen kişilerle görüşüp sormak, bu konu üzerinde söyleşmek gerekir.

Masonluğun etiketine daha uygun bir tutum edinmenin en elverişli yolu budur. Masonlar da davranışlarındaki noksanlıkları, yanlışları ve yanılgıları ancak böylece giderebilir.

Ne yazık ki, Masonluğa hiç girmemiş olanların bunu anlayabilmesi hayli zordur. Masonlar bile -doğrudan bu işin içinde oldukları halde- bunu anlamakta güçlük çekmektedir.

Bu bağlamda bir diğer sorun daha var…

Kimileri Masonluğun dünya yüzünde tekbeden (homojen), her yerde aynı olduğunu sanır.

Yanılmaktadırlar. Bu yanılgı, bilgi yetersizliğinden ileri gelir.

Dünya yüzünde çeşitli Masonluklar vardır. Bunlardan kimisi birbirine benzer ama çoğunda benzersizlikler de bulunur. Bu durum özellikle coğrafyadan, değişik kültürler arasındaki farklardan ileri gelir. Kaldı ki, aynı coğrafyada, ötesi aynı ülkede, birbirinden ayrı olan mason kuruluşlarına şöyle bir bakıldığında, bunların benimsediği *"yazılı olmayan gelenekler"*i arasında da farklar bulunduğu görülür.

Bu çalışmadaki konunun kapsamı, mason olmayanları ne bilgilendirmek ne de bilgilenmenin yöntemi üzerine bir öneri getirmek... Masonların tutum ve davranışlarının nasıl olması ve nasıl olmaması gerektiği, uzun uzadıya, uygulamadan örnekler vererek anlatılmayacak. Konu, yalnızca bunu anlayabilme yoluna girilmesi bakımından birtakım ipuçlarını içerecek.

Ancak başlamadan önce bir de olası kavram uyuşmazlığını giderelim: Bu yazıda "mason" deyince bunu büyütmeyelim, idealleştirmeyelim. Herhangi bir locanın üyeliğine kabul edilmiş olan herkesi, -derecesi ve statüsü bir yana dursun- "mason" olarak benimseyelim. Unvan başka nitelik başka… Fakat böyle yaparsak, bu bize kolaylık sağlayacak.

Etiket ve Evrimsellik

Masonluğun Etiketi ancak hayli uzunca sayılabilecek bir zaman içinde, az önce değindiğimiz tarzda ***"Masonluğu yaşayarak"*** kavranabiliyorsa, Masonluğa yeni girmiş olan bir kişi, tutum ve davranışlarının nasıl olması ve nasıl olmaması gerektiğini anlayabilmek, üstelik bunu içselleştirmek için bu kurumda yıllarının geçmesini mi bekleyecek?

Öyle şey olmaz! Olmamalı. Bu, çağ dışı bir düşünce. Zaman yitirmek. İlgili kişilerin en değerli varlıklarından birini boşa harcamak…

Kaldı ki, -daha önce değinmiş olduğumuz üzere- masonların localarda yaptıkları çalışmalar, böylece edindikleri bilgiler bunun için yeterli olmayabilir. Bu edinimlerini, hem kendilerinden önceki masonların onlara bırakmış olduğu hem birlikte çalıştıkları diğer masonların bilgi ve deneyimleriyle pekiştirip bütünleştirmeye çalışmalıdırlar.

"Masonluğu yaşamak" localardaki çalışmalara daha çok zaman ayırmak anlamına gelmez; **Mason Töresi**'ni anlayıp benimsemek, ona uyup uygulamak anlamına gelir. Bu ise, loca içi çalışmaları da kapsar ama o kadarla kalmaz.

Ötesi, masonlardan çoğu sadece kendi üyesi olduğu locanın çalışmalarına katılmakla yetinir yani bilgi ve deneyim edinme alanını daraltır. Ancak bundan ötürü onları kusurlu bulmak da doğru olmaz; günümüzün koşulları daha fazlasına elvermeyebilir.

Gerekliliği böyle ortaya koyunca, kimi masonlar anında tepki gösterebilir, buna karşı çıkabilirler. Masonluğun temel ilkelerinden ilki "özgürlük" olduğuna göre, bu denilenin özgürlüğe aykırı, bir çelişki olduğunu ileri sürebilirler.

Oysa bunun özgürlükle ilgisi yok.

Zaten sorunlardan biri de burada: Tutum ve davranışlarının nasıl olması ve nasıl olmaması gerektiğini belirlemeye girişmek, kimi masonlarca özgürlüğe aykırı görülebilir.

Nitekim öyle görenler olabilir. Bu bağlamda polemiğe girmekten kaçınarak şöyle denilebilir: ***«Masonluğu kendinize uydurmaya kalkışmayın. Kendinizi Masonluğa uydurmaya çalışın.»***

Masonların tutum ve davranışlarının rehberlerinden biri de bu olsa gerek…

✦ ✦ ✦

Konumuz, *«Bir masonun tutum ve davranışları nasıl olmalı?»* biçimindeki bir sorunun yanıtını araştırmakla kalmıyor, buna bir de *«nasıl olmamalı?»* ekleniyor.

Bundan şöyle bir sonuç çıkarabiliriz: *Demek oluyor ki her masonun tutum ve davranışları* ***"olması gerektiği"*** *gibi değil; ayrıca kimi masonların tutum ve davranışları da* ***"olmaması gerektiği"*** gibi…

Doğru, her ikisi de var. Bunu yadsımanın anlamı yok. Masonlar da yadsıyamaz. Belki istisna sayabilirler ama hiç olmadığını söyleyemezler. Ancak az, azınlıkta, seyrek, ender olduğu söylenebilir. Fakat göz ardı edilemez, aldırmazlık ya da umursamazlıkla karşılanamaz. Öyle yapılmamalı. Masonluğun kurumsal olarak saygınlığı da korunmalı.

Yanlışlar, kendileriyle birlikte başka yanlışların oluşmasına yol açabilir. Fakat sakın bu olgu karamsarlık yaratmasın. Doğru olanın eninde sonunda yanlışa baskın çıkacağına güvenmeli ve buna ilişkin umudu yitirmemeli.

Her nedense tutum ve/veya davranışları bakımından yanlış yapanların doğru ve olumlu yanlarını pek görmeyiz; görsek de görmezden geliriz. Sadece noksanlıklar, hatalar, bize dokunan tutumlar gözümüze çarpar. Üstelik her an yeni yanlışlarını, yeni hatalarını başka olumsuzluklarını görmek için tetikte dururuz. Oysa bu da bir diğer yanlış, doğrunun hatasıdır.

Bilmeliyiz ki, o yanlışlar, o hatalar ve olumsuzluklar bizim "olması gerektiği gibi" ile "olmaması gereken"i bulmamıza yardımcıdır. **Kimi zaman da iyi ve doğrunun hangisi olduğu, anlatılanlarla ve gösterilenlerle değil, kötü ve yanlışı görerek anlaşılır.**

Bir masonun hangi tutum ve davranışlarının iyi ve doğru (yerinde ve uygun), hangilerinin kötü ve yanlış (yersiz ya da uygunsuz) olduğunu birtakım belli kurallarla ölçümleyerek mi anlayacağız?

Eğer masonların çeşitli durumlardaki asıl iyi ve doğru olan tutum ve davranışları salt birtakım öngörülmüş kurallarla belirleniyorsa, tutum ve davranışları ancak bunlarla tam uyumlu olduğunda olumlu bulunuyorsa, onları âdeta *"robotlaşmış masonlar"* olarak niteleyebiliriz.

İyi ki çoğu masonlar öyle değil. (Öyle olanlar varsa onlar düşünsün!)

Gerçi bir masonun tutum ve davranışlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin birtakım **kurallar** vardır ama bunlardan hiçbirinin *"kesin"*, *"değişmez"*, *"değiştirilemez"*, *"eleştirilemez"*, *"tartışılamaz"* olduğu söylenemez.

Öyle olursa, onlara birer "kural" değil, ancak **"dogma"** denilebilir.

[Dogma: Her türlü eleştirinin üstünde tutulan, doğruluğu tartışmasız kabul edilen, kesin ve değişmez sayılan görüş ya da düşünce.]

✦ ✦ ✦

Sözü pek dağıtmamaya, çalışmamızı hedefinden saptırmamaya özen göstererek, şunu da araya sıkıştıralım: Bazı mason kuruluşları, diğer birçok ilke ve gelenekleri gibi masonların tutum ve davranışlarına ilişkin kuralları da kesinleştirmiştir. Bu kuralları *"hiçbir zaman ve hiçbir koşul altında değişmez ve değiştirilemez"* olarak niteleyip dogmalaştırmışlardır.

Böyle bir kurumsal tutum için ne denilebilir?

Bu, açıkça yaşanılan çağa ayak uyduramamaktır. Hiçbir şekilde esnek olamamaktır. İleriyi görememektir. Gereken değişimi ve yenilenmeyi gösterememektir. Öyle olunca da gelişim sağlayamamak, evrimselleşmekten geri kalmaktır.

Buna, gelenekselliğin ötesinde, **"tutuculuk"** (muhafazakârlık) denir.

Böyle bir tutumu farklı görüş ve önerilere, eleştiriye hatta tartışmaya kapalı tutarak, inatla savunup korumaya çalışmak ise **"bağnazlık"**tır.

Masonluğun "liberal" (özgürlükçü) olarak anılan kanadında benimsenen "evrimsel" ya da "gelişimsel" nitelikli yapıda ise bir masonun tutum ve davranışları bakımından en iyi, en doğru, en uygun, en yerinde ve en tutarlı olanlarını yalnızca kurallarda, geleneklerde ve uygulanagelen yöntemlerde aramak yanlış, en azından eksikli bir yaklaşım sayılır.

Kimi masonların yadırgayabileceği hatta kimilerince *"anarşik"* olarak bile nitelenebilecek bu yargı, aslında olasıya savunulan **"özgür düşünce"**nin bir yansımasıdır. Tutum ve davranışlar bakımından hiçbir kural, gelenek ve yönteme uyulmak zorunda olunmadığı anlamına çekilmemeli, yanlış anlaşılmamalıdır. Sadece birtakım kurallaşmamış, gelenekselleşmemiş, yöntemleşmemiş görüş ve önermelerin de bu konuda yerinin ve değerinin olduğunu vurgular.

✦ ✦ ✦

Masonların tutum ve davranışlarının nasıl olması ve nasıl olmaması gerektiği üzerine farklı görüş ve öneriler, Masonluğun yürürlükteki etiketinin, göreli bir yaklaşımla, yer yer noksan, yanlış ya da geçerliliğini artık yitirmiş olduğunu ileri süren birer ***"eleştiri"*** sayılır.

Her bir eleştiri, eleştiren ile eleştirilenden yana olanların birbirine karşıt düşünü ve eğilimleri olduğunu gösterir. Bu karşıt düşünülerden her biri dayanaksız ya da gelişigüzel olmayıp birer gerekçeye bağlanıyorsa, bu kez ortaya ***"karşıt savlar"*** çıkar. Karşıt savlar düzgün bir iletişim ortamında ileri sürülürse ***"tartışma"*** oluşur.

Uygarca bir tarzda, akıl ve bilgeliği öncelikli tutarak yapılan bir tartışma, göreli bir düzeyde en iyi ve en doğru olanın bulunması ya da buna yaklaşılması olanağını sağlar.

Hele tartışanlar birbirlerine **saygı ve tolerans** gösterirse, ille de kendi savlarının doğruluğunda diretmeyip karşıt görüşü savunanın "haklı" olduğu noktaları da onaylamaktan kaçınmazlarsa hatta gerektiğinde kendi eğilimlerinden vaz geçebilirlerse, aralarında ***"uyuşma"*** sağlanır.

Bu ise uyuşulan sonuç her ne ve her nasıl olursa olsun, öncekini olduğu gibi korumak değil, ***"değişim"*** demektir. Birbirini izleyen değişimler ***"gelişim"*** sağlar. Gelişim ise ***"evrimselleşme"*** doğrultusunda ilerlemektir.

Dolayısıyla, bir masonun tutum ve davranışlarının doğru ve yanlış olanları üzerinde düşünce üretirken, işin içine birtakım öznel *(sübjektif)* görüşlerin, birbirinden farklı değer yargılarının karıştığı görülebilir.

Bu öznel görüş ve değer yargıları çoğunlukla toplumsal ya da kurumsal değil, bireyseldir. Ancak bunların bireysel oluşu, önemsenmeme gerekçesi sayılamayacağı gibi, hep "bireysel" kalacaklarını da göstermez. Çünkü toplumsal kuralların, gelenekselleşmiş uygulamaların, yürürlükteki yöntemlerin birer **"töre"** olmaya dönüşmüş anlayışların özgün kökenleri araştırılırsa, bunların bireysel önermelerden başladığı görülür.

Fakat bu olgu, gerekli değişim sağlanıncaya kadar yürürlükteki kuralların, geleneklerin ve yöntemlerin korunarak uygulanmalarını durdurmaz; durdurmamalıdır.

Bu noktada bir savaşım (mücadele) söz konusudur; olumlu yönde, gelişim ve ilerleme sağlamak için yürütülen, artık eskimiş doğruların yerine yeni ve çağcıl olanların getirilmesi savaşımıdır bu…

Masonların Noksanlıklarının Nedenleri

Neden her masonun tutum ve davranışlarının tümü ***"olması gerektiği gibi"*** değildir?

Önce şunu bir kez daha belirtelim: Bir masonun tutum ve davranışlarının tümü "olması gerektiği gibi" ise, artık ona salt *"mason"* değil, **"gerçek mason"** demek daha uygun düşer.

Bir mason çıkar da *«Benim her tutum ve davranışım olması gerektiği gibidir.»* diyecek olursa, bu boş bir böbürlenmedir, kendini bilememektir. Çünkü tutum ve davranışlarının tümü olması gerektiği gibi olan bir mason, zaten böyle bir şey söylemez. Bir gerçek mason, -gerek özel yaşamında gerekse Masonlukta her ne düzeye gelmiş, birtakım üstün niteliklerle bezenmiş olursa olsun- her zaman kendi yanılgılarını araştırmayı, kendi kendini sorgulayıp eleştirmeyi sürdüren bir insandır.

Demek oluyor ki, hiçbir masondan her zaman ve her ortamda tümüyle "olması gerektiği gibi" bir tutum takınmasını, davranışlarının da hep öyle olmasını, hiç hata yapmamasını beklemek hiç de doğru bir tutum değildir. Zaman zaman ve yer yer sapmalar, yanlışlıklar, yanılgılar hatta aykırılıklarla karşılaşılabilir. Bunlar uygun bulunmasa, hoş görülmese bile hiçbir mason ***"tam ve yetkin"*** sayılamayacağı için, bu durum "olağan" sayılmalıdır.

Ancak şurası da kuşkusuz ki, Masonluk açısından bakıldığında, her masondan, olmaması gereken tutum ve davranışlardan sakınmaya, kendisini daha iyileştirmeye, olgunlaştırmaya, çalışması beklenir. Her mason bir diğerini "kardeş" olarak benimsediğinden, bu bekleyiş, bir bakıma diğer masonların "kardeşlik hakkı" sayılır. Bu nedenle, gerekiyorsa, ilgili masona yardımcı olunur, destek verilir. Gerçi Masonlukta *"Her mason kendi hamtaşını kendisi yontar; buna hiç kimse karışamaz"* denir; nitekim bu *"Her koyun kendi bacağından asılır"* deyişinin masonik deyişler bakımından bir benzeri sayılabilir, doğrudur ama *"taşını yontmayı beceremeyenlere yardımcı olunmaz, yol ve yöntem gösterilmez"* diye bir şey de yoktur.

Bu bağlamda kimi masonlar hayli başarılıdır. Oldukça ileri bir düzeye gelmişlerdir. Kim bilir, belki bu niteliği daha Masonluğa girmeden önce edinmişlerdir. Çeşitli durumlarda takındıkları tutumlar çok uygun, değişik ortamlardaki davranışları doğru olandır. Onlara imrenilir.

Kimileriyse aynı başarıyı gösteremez, geride kalırlar. Birçok yanlış yapar, yanılgılı (hatalı) davranışlarda bulunurlar. Masonluktan da bu bakımdan yeterince yararlanamamaktadırlar. Hoşgörüyle karşılanmakta olsalar bile bu durum Masonluk adına üzüntüye yol açar.

✦ ✦ ✦

Neden kimi masonların noksanlık ya da yanılgıları diğerlerine oranla daha çoktur?

Bu soruya şöyle bir yanıt verilebilir: Çünkü masonlar da herkes gibi birer insandır ve aynı kalıptan çıkmış, aynı makine tarafından üretilmiş birer robot değildir.

Evet öyledir; buna hiç kimsenin bir diyeceği olmasa gerektir ama bu değerlendirmenin biraz daha ayrıntısına girelim. Noksanlık ve yanılgıların temelindeki nedenler arasında önde gelen birkaçını ele alalım...

1. **Olması gerekenin bilinmeyişi:**

Her mason, Masonluğa girerken bir söz verişte bulunur. (Ant içer, yemin eder.)

Bu söz verişin kapsamında önemli yapıp etmelere ilişkin birtakım üstlenimler yer alır.

Bu söz veriş, çoğunlukla kişinin kendine dönüktür ama kapsamında topluma ve insanlığa dönük olmak üzere yapılıp edilecekler de vardır.

Bunlardan biri de ***"bilgisizlikle savaşmak"*** konusundadır.

Kişi (mason), ya sonradan bu söz verişini ya unutur ya da bu sözü verirken aslında özgür buyrultusunu kullanmakta değildir. Kim bilir, belki yalnızca Masonluğa girerken ondan öyle istendiği, o anda öyle gerektiğinden önceden kendisine okunmuş olan söz veriş metnini yineler ama aslında bunu yaparken içtenlikli (samimî) değildir. Belki aslında söz vermiş olduğu şeyin ne olduğunu kavrayamamış hatta belki anlayamamış, o anda cesaret edip bunu soramamış ya da verdiği sözlere uymanın yaşamı boyunca onurunu yansıttığının, sonradan bunlara uymayışının ise, -bundan ötürü belki kınanması bir yana dursun- kendisini onursuzluğa düşüreceğinin bilincine varamamıştır.

Kim bilir, belki de şu "bilgisizlikle savaşmak" sözünü salt başkalarına yönelik sanmıştır; öncelikle kendi bilgisizliğini gidermesi gerektiğinin bilincine varamamıştır ya da kendisini kendi bilgisizlikleriyle savaşmaktan bağışık tutmaktadır.

Bakınız, bir mason, bu konuda nasıl bir yakınmada bulunuyor:

«Eğer ben tutum ve davranışlarımın hangilerinin sizin yargılarınız uyarınca iyi ve doğru, hangilerinin uygunsuz ve yanlış olduğunu bilmiyorsam, sizce bundan ötürü beni eleştirmeniz haksızlık değil mi?... Önce benim kurallarınızı, geleneklerinizi, yöntemlerinizi ne denli bilip bilmediğime, şu ***"Mason Töresi"*** *dediğiniz şeyi herhangi bir yerde görmüş olup olmadığıma ya da bunun bana anlatılmış olup olmadığına bakmanız gerekmez mi?... Noksanlıklarımı giderebilmem için beni iyice bilgilendirmelisiniz. Bununla da yetinmemelisiniz. Acaba ben sizin anlattıklarınızı, gösterdiklerinizi, bana önerdiklerinizi yeterince kavrıyor muyum?... Bundan emin olmalısınız. Eğer böyle yapmayıp beni haksızca eleştirmeye yönelirseniz kırılabilirim, incinebilirim, gücenebilirim. Üstelik bu kez ben sizin tutum ve davranışlarınızın ne denli olması gerektiği gibi olduğunu ve o "Mason Töresi" dediğiniz şey her ne ise ona ne ölçüde uyduğunuzu sorgulamaya girişebilirim. Bunun yakışık alıp almayacağını bilemem; orasını siz düşünün.»*

Sonra da şunu ekliyor:

«Böyle bir durumda, tutumu asıl yanılgılı olan kim?»

2. İlgisizlik ya da umursamazlık:

Masonların çoğu aslında bir masonun tutum ve davranışlarının nasıl olması ve nasıl olmaması gerektiğini bilmiyor değil; biliyorlar. Fakat bunlar pek ilgilerini çekmiyor; bunlara uymak ya da uyum göstermek üzere çalışmak, bu bağlamda özveride bulunmak hatta gerekiyorsa kendilerini düzeltmeye girişmek (simgesel deyişleriyle hamtaşın yontulması uğraşısı) işlerine gelmiyor. Kendi kişiliklerinden ve karakter yapılarından hoşnutlar. Bireysel görüş ve eğilimlerini, toplumsal ve kurumsal yaşamın gereklerine oranla öncelikli tutuyorlar. Değişim gösterebilmek onlara hem zor geliyor hem de bunu gereksiz buluyorlar. Günlerini gün etmeye bakıyorlar. Bu arada, başkalarını rahatsız edip etmediklerini de pek önemsemiyorlar.

Bir diğer mason, bu kuruma girmeden önce bu bağlamda yeterince bilgilendirilmediğini belirtiyor ve şunları söylüyor:

«Bana Masonluğun nasıl bir şey olduğu, buraya girdikten sonra benden nelerin bekleneceği, ne gibi kurallar ve ne gibi uygulamalarla karşılaşacağım, yeterli ölçüde anlatılmadı. Yalnızca ödenti yükümlülükleri belirtildi; iki haftada bir yapılan loca toplantılarına düzenli bir şekilde katılmam gerekeceği söylendi. Bunların dışında ne gibi sorumluluklar altına gireceğim, benden kendimi değiştirerek nasıl bir insan olmamın bekleneceği ortaya konulmadı. Bir sürü lâf kalabalığı edildi; üstelik bunların çoğu da yeterince belirgin değil, yarım yamalaktı. Anlatılanları gerçekten anlayıp anlamadığıma bakılmadı; anlamış olsam bile bunlara içtenlikle ve gönüllüce razı olup olmadığım sorulmadı. Masonluğa girdikten sonra tutum ve davranışlarımın nasıl olması ve nasıl olmaması gerektiği üzerinde durulmadı. Benim buna yatkın olup olmadığıma hiç aldırış edilmedi. Sanırım sadece zaman içinde değişebileceğim öngörüldü. Bir masondan beklenenleri (sizin beklediklerinizi) yapıp, sizce uygun olmayanları yapmamaya hazır olup olmadığım göz önüne alınmadı. Bütün bunlar öyle olsaydı, belki de Masonluğa girmeyi kabul etmezdim. Şimdi de bunları kabul etmiyorum çünkü bana göre değil.»

Umursamaz bir tutum takındığı görülen bir başka masonun da benzer bir nedenle mi böyle davrandığı araştırıldığında, şöyle bir açıklamayla karşılaşılıyor:

«Bana Masonluğun nasıl bir şey olduğunu anlatmışlardı; buna hazırlanmamı önermiş, yoksa hiç heveslenmememi öğütlemişlerdi. Ben ise bu işin aslının bana söyledikleri gibi değil başka türlü olduğunu, bana Masonluğa girmekten vazgeçmem için öyle dediklerini sanmıştım.»

Sonra da şöyle devam ediyor:

«Gerçi Masonluğa girdikten sonra yanıltılmadığımı anladım ama bundan pek hoşlanmadım. Uyum göstermek de pek işime gelmedi çünkü bunu yapabilmek için kimliğimden özveride bulunmam, karakterimi altüst edip değiştirmem gerekiyor. Buna değer mi?... Ben kendimden hoşnudum; herhangi bir sorunum yok. Neden ille de benim değişmem isteniyor da diğerleri bana uymuyor?... Nitekim bu kurum içinde aynı kafada olduğumuz birçok insan daha var. Biz hep birlikte o hoşlanmadığımız kural, gelenek ve yöntemleri pek umursamıyor, rahat ediyoruz. Burası sosyal bir ortam; eğleniyoruz. Ötekiler de bize katılabilir! »

3. Masonluğa girişteki yanlışlık:

Kimi masonların Masonluğa girişlerinin daha baştan bir yanlış temel üzerine oturtulmuş olduğu görülüyor. Böyle olsa da kimileri en azından tutum ve davranışları bakımından Masonluğa uyum gösteriyor.

Bu uyumu gösteremeyen bir mason ise şunları anlatıyor:

«Benim Masonluğa girmeye hiç de niyetim yoktu; direttiler...“Nasıl biz mason olduysak sen de olmalısın.” dediler. Onları kıramadım. Bundan ötürü ilişkilerimizin bozulmasını göze alamadım. Masonluğa girdim girmesine ama onların istediğince olmaya da söz vermedim. Masonluğa girerken verdiğim sözler, buradaki tutum ve davranışlarımı onların öngördüğü biçimde değiştirmemi aslında hiç de gerektirmiyor. ***“Özgürlük”*** *Masonluktaki ilk ve en önemli temel ilke değil mi?... İşte ben de özgürlüğümü kullanıyorum. Tutum ve davranışlarımda özgür olmam nasıl olur da engellenebilir? Güçlü olan haklı, yeterince gücü olmayan ise başına her ne gelirse ona müstahak mı?»*

Bu mason, bu konu üzerine bir de öneri getiriyor:

«Eğer Masonluğun ilk ve en önemli temel ilkesi gerçekten de “özgürlük” ise, masonlar tutum ve davranışlarının nasıl olması ve nasıl olmaması gerektiği üzerine zorlanmamalıdır. Bu tür kısıtlamalar kaldırılmalıdır.»

Yorum yok!... Bunun üzerine "özgürlük nedir ve nasıldır" gibi bir başlık altında olmak üzere apayrı bir anlatım yapılması gerekir. Zaten yapılmıştır. Anlaşılan o ki, bu sözleri eden mason hiç okuyup incelememiş, kendi sınırlı bilgilerine takılıp kalmış… [Bu konu "Masonluk Nedir ve Nasıldır?" adlı kitapta da işlenmiştir.]

Peki bu durumda masonlar ne yapabilir?

Anlatabilirler. Belki anlatmışlardır ama tekrar anlatmalıdırlar, âdeta usandırırcasına… Eh, bu tekrar tekrar anlatım da onların özgürlüğü değil mi?

Fakat bu sözlere kulak vermiş olmak da önemli… Şöyle ki, bu anlatılacak olanları bir masona bu kuruma girdikten sonra değil, önceden, henüz aday iken anlatmalılar. Hatta "ezoterik" teriminin arkasına sığınmaktan vazgeçmeli, günümüzün koşulları altında çok daha fazlasını anlatmalılar. Üstelik sırf anlatmakla da yetinmeyip, anlaşılmasını sağlamalılar.

Bu bağlamda bir diğer masonun anlattıkları ise bambaşka:

«Aslında ben bu derneğe şu "Masonluk" denilen şeyin ne olduğunu, toplantılarda neler yapıldığını, başkalarının anlattıklarına ve şurada burada yazılmış olanlara bakarak değil, doğrudan görerek öğrenmek için geldim. Çünkü bu konuda öteden beriden duyduklarımı ve okuduklarımı yetersiz hatta güvenilmez bulmuştum. Bu işin ardında daha başka birtakım işler bulunduğunu düşünüyordum. Çünkü daha önce mason olduğunu bildiğim kişilere yönelttiğim her soru, açık bir şekilde, üstelik benim anlayabileceğim tarzda yanıtlanmıyordu. Bunların birçoğunun masonlara özgü olduğu, açıklanamayacağı, bir tek "mason" olanların zaman içinde öğrenebileceği belirtiliyordu. Madem öyleydi, ben de öyle yaptım. Bu arada onların dileğini yerine getirdim; mason topluluğuna bir kişi daha eklemiş oldum. Fena mı?... Fakat karşıma uymam gerektiğini söyledikleri bir sürü kural, bazıları saçma sapan birtakım gelenekler ile can sıkıcı yöntemler çıkardılar. Önceleri bunlardan birçoğunu yadırgadım ama sonra kendimi pek aldırış etmemeye alıştırdım. Loca toplantısına gittiğimde, orada zaman geçiriyorum. O can sıkıcı kural, gelenek ve yöntemleri göz ardı edip, istediklerime uyuyor, beğenmediklerime aldırmıyor, keyfimi kaçırmamaya bakıyorum.»

Kimileriyle ağız birliği etmişçesine, bu mason da şunu soruyor:

«Tutum ve davranışlarım diğer masonların istediği gibi değilse, bunun sorumlusu neden ben olayım ki?.. Onlar kendi kurallarını ve gelenek dediklerini uygun bir biçimde değiştirmeye, yöntemlerini değiştirip düzeltmeye baksın.»

Ne demeli?...

Anlaşılan o ki, bu gibi kişiler Masonluğa göre masonlar değil… Ayrı ayrı her birinin kendine göre bir Masonluk tasarımı var.

Kim bilir, belki de haklılar. Belki de masonların Masonluğu değiştirmesi, birçok şeyi yeni baştan düzenlemeleri, mason niteliklerini de buna göre yeniden belirlemeleri gerek!

Dünya Görüşü

Herkesin kendine göre bir "dünya görüşü" var. Masonların da…

Masonlardan kimisi bunu Masonluğa girmeden önce oluşturuyor, kimisi de ancak sonradan edinebiliyor.

Kimi masonların bu kuruma girmeden önceki dünya görüşü, Masonluğa girdikten bir süre sonra değişime uğruyor.

Kimilerinin üzerinde ise Masonluğun pek bir etkisi olmuyor.

Nitekim az önce belki biraz da nükteleyerek verdiğimiz örnekler, bu "değişim gösteremeyen" masonların yaklaşımlarıydı.

Hepimizin tutum ve davranışları, bir bakıma, bireysel dünya görüşümüzün bir bölümünün yansıması oluyor. Bu, masonlar için de böyle…

Masonların bireysel görüşünü yansıtan tutum ve davranışlarını iki ayrı bakımdan ele almak uygun olur; biri masonik çalışmalar sırasındaki, diğeri ise özel ve güncel yaşamlarındaki tutum ve davranışları.

Kimi masonlar, Masonluğu **"bir yaşam biçimi"** olarak da tanımlıyor.

Doğru olabilir... Eğer Masonluğu gerçekten de kendilerine bir yaşam biçimi edinebilirlerse, dünya görüşlerini de Masonluk ile bağdaştırıp özdeşleştirebilirlerse, localarda yaptıkları çalışmalar sırasındaki tutum ve davranışlar ile özel ve güncel yaşamlarındaki tutum ve davranışları benzerleşir. Bu olgu, mason oluşlarının yalnızca localarda diğer masonlarla birlikte yaptıkları yönetimsel, ritüelik ve düşünsel çalışmalarla kalmadığının bir göstergesidir.

Bunu başarabilmek hiç de söylendiği kadar kolay olmasa gerek...

Fakat masonlar açısından denemeye, öyle olmak için çaba göstermeye de değse gerek... Bunun için ise nasıl katıldıkları bir loca toplantısında kendilerini dış dünyadaki kaygılarından sıyırmaya gayret ediyorlarsa, -öyle olması beklenir- günlük yaşam sırasında da ara sıra ***"mason olduklarını anımsamaya"*** çalışmalarında yarar var. Kim bilir, belki de böyle bir deneme, Masonluğu bir yaşam biçimi olarak benimseyebilmelerinin ilk adımı olabilir.

İzlenebildiği kadarıyla, masonlardan çoğu henüz Masonluğu "bir yaşam biçimi" olarak benimseyebilmiş, bunu her yönüyle kavrayıp içine sindirerek bireysel dünya görüşüyle özdeşleştirebilmiş değil… Fakat şimdilik, henüz, bugün için bunu başaramamış olmaları, yarın ya da öbür gün başaramayacaklarını göstermez.

Yoksa bunun için yılların geçmesini, Masonlukta eskimelerini mi bekleyeceğiz?

Hayır!.. Hiç de değil!.. Kimileri, hiç kuşkusuz, kişilik yapıları bakımından zaten buna hazırdır olup, bunu çok kısa bir süre içinde gerçekleştirebilir. Kimilerinin kişilik yapısı ve karakteri ise buna yeterince elverişli değildir; olabildiği kadar olacak, olamayanı kalacaktır.

Nitekim Masonluğa yıllarca önce girmiş olan birçoklarının bile bu konuda, masonların deyişiyle "hamtaşlarını yontmada" ne denli başarılı oldukları irdelenebilir.

Yontulan bir taş mı?... Yoksa bu deyişten başka bir şey mi anlamak gerek?

Kişilerin eksiklerini ve olumsuz yanlarını sayıp dökerek, hiçbir öneri getirmeden onları boş boş yargılamaya, eleştiriyi yergiye dönüştürmeye, küçümsemeye kalkışmak doğru değil ama masonlar da kendilerine bir çeki düzen vermeye, düşüncelerini sağlamlaştırmaya bakmalı…

Mason sıfatını almış olmakla toplumdan soyutlandıklarını, artık sokaktaki adamdan çok farklı olduklarını, bir üstünlük ya da ayrıcalık kazandıklarını sanmak yanılgısına düşmemeliler. Asıl böyle bir yanılgı onları Masonluğu bir yaşam biçimi olarak benimseyebilmekten alıkoyar.

Masonluğu bir yaşam biçimi olarak benimsemek konusunda kendi kendilerini aldatmaya da kalkışmamalılar. Bu bağlamda, bilincinde oldukları ya da tersine farkına varamadıkları birçok noksanları bulunabilir. Bu nedenle de loca toplantılarındaki tutum ve davranışlarının tarzı ile dışarıda nasıl bir tutum takınıp neleri yapmaya ve neleri yapmamaya dikkat etmeleri gerektiğini birbirinden ayrı tutmaları daha uygun olur. Üstelik dışarıdaki tutum ve davranışlarından söz edildiğinde, bunu da ***"toplum içindeki genel tutum ve davranışlar"*** ile ***"diğer masonlarla olan ilişkiler"*** diye yine ikiye ayırmaları gerekebilir.

Doğruları Öğrenmenin Yolu

Her masonun ilgi çekici bulduğu şeyler, hoşlandığı ve hoşlanmadıkları, algılama gücü, bilgi birikimi, imgeleme ve kavrama yeteneği, kendini uyarlama becerisi, daha birçok bireysel özelliği diğerlerinden farklıdır. Benzerlikler bulunabilirse de bunlar sınırlıdır.

Daha önce belirtilmiş olsa da önemi nedeniyle yineleyelim: Masonlar, bir makinanın belli bir üretimden çıkmış, aynı işlevi gören benzer parçaları değildir. Belli kaplar içinde birbirlerine benzer biçimlerde pişirilecek olan aynı hamurun topakları da değildirler. Ne bugün ne de gelecekte tüm masonların her durumda tıpatıp aynı tutum ve davranışlarda bulunmalarını beklemeliyiz. Boşuna bir bekleyiş olur bu, "Godot"yu Beklemek" gibi…

"Godot"yu Beklemek" sözünü edince, bu hemen bir çağrışım oluşturulabiliyor, sanki bu bir özlü söz imiş gibi… Nitekim sizde de bu çağrışımı oluşturabilir; demek istenileni uzun uzun anlatmak yerine bu lâfı etmek yeterli olabilir. Fakat belki de sizde böyle bir çağrışım hiç olmaz hatta bu sizce tümüyle anlamsız bir lâftır; üstelik bunun yazılışında gramer yanlışı yapılmış olduğunu bile söyleyebilirsiniz. Aslında hiç de öyle değil ama siz kendi açınızdan haklı olabilirsiniz. Haklı oluşunuz ise bu konuyu bilmediğiniz içindir. Her şeyi bilemezsiniz. Bilmek zorunda değilsiniz.

Bilenler bağışlasın… "Godot"yu Beklemek", Samuel Beckett'in çok ünlü bir tiyatro yapıtında geçen bir olaydır. Bitmez tükenmez bir olay… Zaten yapıt tümüyle bunun üzerine kuruludur. Ne demek istediğimi merak ettiyseniz, -elinizin altında- lütfen internette arama motoruna bu sözü yazın, anlayacaksınız. Merak etmediyseniz boş verin, o sizin bileceğiniz iş!

✦ ✦ ✦

Masonik anlayışlarına bağlı olarak, kimileri Masonluğun bir **"okul"** olduğunu kabul eder. Kimileri de öyle olmadığını savunur. Buna karşın hepsi bütün masonların belli birtakım tutum ve davranış kurallarına uymalarını, uyum göstermelerini bekler hatta bunu onlardan ister.

Bu bağlamda ünlü masonik yazarlardan Selâmi Işındağ'ın **"Masonluk Bir Ahlâk Okuludur"** adında bir yapıtı da var. Fakat yazarın burada "okul" sözcüğünü hangi anlamda kullandığı da önemli…

Diğer yandan belki de Masonluğun "okul" olmadığını savunanlar açısından gerekeni yapmadıkları içindir ki, ötekiler, onlardan beklenilen tutum ve davranışların nasıl olduğunu, neler yapmalarının, nelerden kaçınmalarının öngörüldüğünü anlatıp öğretmeye çalışmaktan da geri kalmaz.

Kimileri çoğu kez bu konuda kendilerini "çok bilir" sanır fakat diğerlerinin de "iyi bilir" olmalarını sağlamaya çalışmaktan kaçınır. İsterler ki, her biri kendi başına, hem de bir an önce, üstelik topluca Masonluktaki tüm tutum ve davranış kurallarını, gelenek ve yöntemleri öğrenip uygulamaya koysun. Bunu bekler hatta önerirler.

Acaba bu gerçekten *"olması gerektiği gibi"* bir yaklaşım mıdır?

Bu da tartışmaya değer çünkü bir masonun tutumunun nasıl olması gerektiği konusunun kapsamına girer.

Bir Aykut Yazgan çizimi

Tutum ve davranışların nasıl olması gerektiği sadece yeni masonlara özgü bir konu değil hatta belki Masonlukta yıllarını geçirmiş bulunanlar için çok daha önemli çünkü onların bu konudaki yanlışlarını hoşgörüyle karşılamak zor… Ancak, beri yandan bir de "masonların yetiştirilmesi" gibi bir başlık altında ayrı bir konu üzerinde durulmalı…

✦ ✦ ✦

Bir yeni mason, locada kendisinden beklenilen tutum ve davranışlar ile yapmaktan kaçınması gerekenleri nasıl öğrenebilir?

Bu sorunun yanıtının sadece masonları ilgilendirdiğini söyleyebilirsiniz.

Olsun!... Günümüzün getirmiş olduğu, 21. yüzyılın çağdaş koşulları altında bunu akademik bir ortamda irdeleyebilir, tartışabiliriz. Bunun için mason olmak gerekmez.

Dört seçenek üzerinde durulabilir.

- İlgili yazıları **okuyarak** mı?

Yararlıdır ama sadece bununla olmaz!.. Yetersiz kalır. Çünkü hem bu konuları ele alan kaynaklar pek azdır hem de kapsamları pek sınırlıdır. Yabancı dil bilenler belki daha şanslı sayılabilir ama bu kez bir başka ülkedeki uygulamaların farklı olabileceğini de göz önünde tutmaları gerekir; dolayısıyla yanılabilir hatta kendi ülkelerindeki uygulamaların aslında yanlış olduğunu düşünebilirler. Kaldı ki, Masonlukta aynı ülke çerçevesinde farklı tarzlar da bulunabilmektedir. Üstelik yazılı kurallar zaman içinde geçerliklerini yitirebilmektedir. Üstelik okunarak öğrenilen şeyler uygulamaya konmadıkça, kuramsal *(teorik)* olarak kalmanın ötesine geçemez. Oysa asıl önemli olan pratiktir, teori değil…

- Kendinden daha eski, daha deneyimli, dolayısıyla daha bilgili olması gerekenlere **sorarak** mı?

Belki!... Fakat bu işi çok uzatır. Kısmen sakıncalı da olabilir. Çünkü kendisine bu konuda sorular yöneltilen kişinin yanıtları büyük olasılıkla kendince uygun gördükleri ve öznel yargıları olabilir.

Öznel görüş ve önermelerin pek önemli ve değerli olduklarına değinmiştik. Fakat konu bir yeni masonu bilgilendirmek olunca, birinin görüş ve önerileriyle bir diğerinin anlattıkları arasında çelişkiler bulunabilir. Bu kez o yeni mason kime güveneceğini şaşırması bir yana, doğruları da kuşkuyla karşılamaya yönelebilir. Böyle bir yöntemin hiç uygulanmaması gerektiği söylenemez ama dikkatli ve uyanık olunmalı, her söylenene hemen kapılınmamalı, doğruluklarını ölçüp tartmalı, akıl yoluyla değerlendirmeli, başka kaynaklardan da araştırmalı.

Bütün bunları o "yeni mason"a nasıl anlatmalı?

- Loca çalışmalarına düzenli olarak katılarak, görerek ve izleyerek, kendini vererek, özetle **Masonluğu yaşayarak** mı?

Yine belki!... Çünkü yeni bir masonun gördüğü, izlediği, örnek almaya çalıştığı masonların da yer yer noksanlıkları, birtakım yanılgıları, yanlışlıkları olabilir. Kaldı ki, aslında "doğru" olmayıp yalnızca alışagelindiğinden öyle yapılan şeyler de vardır, hani "görenek" denilen...

Üstelik her loca bunları farklı bir şekilde değerlendirmekte de olabilir. Bir kez "yanlış" olanın "doğru" sanılması, yanlış görenekler edinilmesine yol açar; bundan sonra asıl doğru olanı bulmak ve yanlışı gidermek çok güçleşir.

- Masonlukta önerilmekte olduğu üzere, **"akıl ve bilgelik"** ile mi?

Güzel ama salt bununla da olmaz!... Bu kez bireysel görüş ve eğilimler ağırlıklı olur. Tutum ve davranışlara rehber olması beklenen kurallar, gelenekler ve yöntemler, salt akıl ve bilgelik yoluyla öğrenilemez. Üstelik salt akıl ve bilgelik, bunların ardındaki gerekçelerin öğrenilip değerlendirilebilmesini sağlamakta yetersiz kalabilir. Gerekçesi bilinmeyince, uygulamanın batıla (kör inançlara) yönelme tehlikesi vardır.

Dört dedik ama belki de beşincisi, en doğrusu, **hepsini birden yapmak** olsa gerektir. Hem okuyup incelemek, hem sormak, böylece temel bilgileri olabildiğince toplamak, hem görüp izleyerek denemek, böylece kuramsal düzeydeki bilgileri uygulama *(pratik)* alanına dökmek hem de akıl ve bilgelikle değerlendirmek, bir diğer deyişle dünkü beğenilerle bugünün bireysel yargılarını karşılaştırmak…

Her yeni masonun bu yolu tuttuğunu varsayalım.

Bu durumda yeni masonların tutum ve davranışları topluca, üstelik çağımızın koşul ve gereksinmelerine uygun olarak doğru yönde iyileşebilir. Hele bir de bu yöntemi korumayı başarabilirlerse, tutum ve davranışları dinamik bir gelişme ile yetkinleşmeye yönelebilir.

Konumuza "gerçekçi" olarak bakarsak, bugün için böyle bir düşünce *"bir tatlı düş"* olarak nitelenebilir.

Öyledir de... Fakat öyledir diye hiçbir şey yapmamaktansa, bir şeyler yapmaya girişmeli.

İyisi mi, yeni mason bu işe ilk aşamadan başlamalı... Bugün için yürürlüğünü sürdüren kural, gelenek ve yöntemleri, **"Mason Töresi"**nin bunlarla bağlantısını öğrenmeye çalışmalı. Ancak o töre geçmişin değil bugünün olmalı. Bildiğini öngörüyorsa, yine şöyle bir gözden geçirmeli; unuttukları ya da yanlış hatırladıkları olabilir.

Düzen ve Disiplin

Masonluğu incelerken şu sözü birçok kez duymuşuzdur: **Masonluk bir düzen kurumudur.**

Dünyanın her neresinde Masonluğa şöyle bir bakarsak bakalım, mutlaka ilgili kurumların tüzük, yönetmelik ve ritüellerinde "düzen" anlamına gelen sözcüğün üzerinde önemle durulduğunu görürüz. Gerçi birçok mason kuruluşunun özellikle adının kapsamında ya da bir masonik derecenin adlandırılmasında "tarikat" yani "yol ve yöntemi olan bir kurum" anlamına gelen "order", "ordre" ya da buna benzer bir terim kullanılmaktadır ama bir sözcüğün birkaç anlamı olabildiği gibi bu da öyledir.

Türkçede düzenin kurumsal anlamda olanına "nizam" denilirken, eski dildeki "intizam" karşılığı olan "düzen" ise kurumsal özelliği değil, durumu ve pratikteki uygulamayı yansıtır. Bizim burada ilgimiz olan düzen kavramı da bu anlamda olandır.

Kavramın tanımını yaparsak, diyeceklerimiz daha iyi anlaşılır.

Masonlukta düzen, *"Masonluğun gerekleriyle uyum içinde olma durumu"* anlamındadır.

Bu tanımda geçen şu *"Masonluğun gerekleri"* çok geniş içeriklidir: Masonluğun amaç ve ilkelerini, kurallarını, geleneklerini ve yöntemlerini, hepsini kapsar.

Bu kavramın Masonlukta iki boyutu vardır. Bunlardan biri *"örgütsel"* ya da *"kurumsal"*, diğeri *"bireysel"* ya da *"kişisel"* olarak nitelenebilir.

Örgütsel boyutta, mason kuruluşlarının düzeni söz konusu edilir. Bu bizim buradaki konumuzun dışındadır.

Bireysel boyutta olanı ise bir masonun düzenidir. Bu çalışmada bizi ilgilendiren de budur.

✦ ✦ ✦

Masonluktaki düzen kavramını masonların tutum ve davranışları bakımından incelersek, şunu söyleyebiliriz: Bir masonun "düzenli" *(muntazam)* olarak nitelenebilmesi için, Masonluğun ilgili kurumdaki kurallarına, geleneklerine ve yöntemlerine uymakta olması gerekir.

Burada "ilgili kurum" sözü de önemli çünkü bunlar bir kurumdan diğerine değişebilmektedir.

Belli bir kurumu ele alarak, konuya salt o kurumun tüzük ve yönetmelikleri açısından baktığımızda, Masonluğun kural, gelenek ve yöntemlerine uyum göstermeyen bir mason için hemen "düzensiz" *(gayri muntazam)* diyemeyiz.

Çünkü "düzen" ve "düzensizlik" kavramları, tüzük ve yönetmeliklerde "salt örgütsel" bir açıdan tanımlanır; ödenti ve toplantılara devam yükümlülüğü gibi konuları içerir. Kurallara, gelenek ve yöntemlere uymayan bir mason için olsa olsa "disiplinsiz" denilebilir.

Şu halde bir de "disiplin" kavramına bakmamız gerekiyor.

Masonlukta **disiplin**, çalışmalar sırasındaki davranışlar bakımından uyulması ve gözetilmesi gereken geleneksel ve töresel kuralların tümüdür. Masonların birbirlerine ve ortama saygılı olmalarının, çalışmalarını uyum ve ahenk içinde yürütmelerinin gereğidir.

Kimi masonlar "disiplin" sözcüğünden hiç hoşlanmaz. Bu sözcüğü duyduklarında âdeta irkilirler, tüyleri diken diken olur. Aslında büyük olasılıkla disiplinli olmaya karşı değildirler ama kavramın bu sözcük ile dile getirilmesinden hoşlanmazlar. Çünkü "disiplin" sözcüğü, onlara birtakım sıkıntılar içine girmek zorunda kalmış oldukları, okul gibi, askerlik gibi hayli sıkı ve yer yer onlara göre mantıksız da görülen birtakım katı kurallara uymak zorunda kalınan ortamları çağrıştırır.

Rahatsız edici olan disiplinin kendisi değil de bu sözcüğün dile getirilişi ise, bunun yerine ***"düzenbağı"*** sözcüğünü de kullanabiliriz. Ancak bu yeterince popüler değildir. Belki de bu nedenle Türkiye'de kimi masonlar "intizam" sözcüğünü tercih ediyor.

Masonluğun bireylere yönelik amaçlarından biri "zihinsel disiplini sağlamak" olarak da belirtilebilir. Şöyle ki, ***"davranış bakımından disipline uymak, zihinsel disiplini oluşturmaktan çok daha kolaydır."***

✦ ✦ ✦

Masonluğun bireylere yönelik amacı nedir?

Aslında bu sorunun yanıtı epeyce uzundur. Burada bunu *"Masonların, olduklarından daha bilgili, daha bilinçli, daha erdemli, daha olgun, daha güçlü olabilmelerinin sağlanması"* diyerek özetlemekle yetinelim.

Bu bağlamda, Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere diğer bazı ülkelerde, Türkçeye ***"iyi olan kişiyi daha iyileştirmek"*** diye çevrilebilecek bir söz kullanılıyor. Bu da Masonluğa girecek bir kişinin zaten "iyi bir insan" olduğunu vurguluyor. Bir diğer deyişle, "iyi bir insan" olma niteliğinin, aslında Masonlukta edinilmediği, Masonluğa girmeden önce var olması gerektiği üzerinde durulmuş oluyor.

Bunun yapılabilmesi, yanlışlıklar içeren kafa yapılarının doğrular yönünde gelişmesine, düşüncelerde üstün düzeyde bir disiplin sağlanabilmesine bağlıdır.

Masonluktaki kuralların, geleneklerin ve yöntemlerin çoğu ***"biçimsel uygulamalar"*** olarak nitelenebilir. Kimi masonlar bunlara hiç de gereksinme olmadığını, bunlarla boşuna zaman harcandığını, bu gibi işlemlerin çoktan çağımızın gereklerinin gerisinde kalmış olduğunu ileri sürer. Bunları bir yana bırakıp, asıl enerjiyi düşünsel etkinlikler üzerinde yoğunlaştırmanın çok daha verimli olacağını savunurlar. Yönetimde, otoritenin varlığına ilke bakımından karşı çıkarlar. Öyle ki, localarda "saygıdeğer üstat" ya da "üstad-ı muhterem" olarak anılan ilk sıradaki yönetici görevli ile her biri "nazır" olarak anılan yardımcılarına yani topluca *"loca toplantısında çekiç tutanlar"*a hiç de gerek olmadığını ileri sürenler bile vardır.

İnsanların kafalarının içinde disiplin oluşturabilmesi, hiç de söylendiği kadar kolay bir iş değildir. Aksine, çok zor olsa gerektir.

Biçimsel disipline uymak hatta salt görünüşte ve öyle istendiği, öyle gerektiği için değil, isteyerek ve benimseyerek uymak hiç de zor bir iş değildir; zor olmasa gerektir. Kişinin kendi bireysel istemlerinden bir lokmacık özveride bulunmasıdır; hepsi bu!

Kolay olanı yapmaya yanaşmayan, zor olanı başarabilir mi?

Masonlar, bir bakıma zor olanı başarabilmek üzere kendilerini hazırlamak için bir araya gelmiş sayılabilir. Bu çerçevede kolay olanı bir deneseler!... Eğer onu başaramıyorsalar, zor olana hiç yönelmemeleri çok daha doğru olmaz mı?

İnsan, bir yalçın dağı fethetmeye girişmeden önce gücünün ve yeteneğinin bunun için yeterli olup olmadığını ölçmeli, başlangıçta daha küçük tepelere tırmanmayı denemeli. Masonluktaki biçimsel disiplin, zihinsel disiplin ile karşılaştırıldığında, bir yalçın dağın eteklerindeki küçük tepeler silsilesinden başka bir şey olmasa gerek.

Locaların Çalışmaları

Localarda, gerek yönetimsel gerekse ritüelik çalışmalar masonların **"mabet"** olarak andığı yerde yapılıyor. Hatta o toplantılarda konferans ve panel gibi çalışmalara da yer veriliyor.

Masonlar, loca toplantısına giderken nasıl giyineceklerine özen gösterir. Bu özen, bir bakıma, genelde Masonluğa, özelde ise mason topluluğuna saygı gösterdiklerini yansıtır. Fakat bu kadarla kalmaz; giyimde özenli olmak, kendilerini saygın tutmalarının, orada yapılan çalışmalara değer verişlerinin de belirtisidir.

Nasıl bir giyimdir bu?

Bu bakımdan bir betimlemeye girişmek bizi yanılgıya yöneltebilir. Zaten bir ülkeden diğerine çok farklı da olabilmektedir.

Kimi masonlar, belli bir giyim tarzına karşı çıkar, uygulamalarda zoraki uyum gösterseler de aslında daha serbest bir giyimden yanadırlar. Böyle bir karşı çıkış, dünya yüzünde bu konuda pek gevşek davranın mason kurumlarının bulunuşundan ileri gelse ne âlâ!.. Nitekim öyleleri yok değil; özellikle Amerika'da... Fakat karşı çıkışın temelindeki neden, aslında bu değildir; açıkça söylenmese, "çağ dışı" gibi gerekçeler ileri sürülse de doğrusu sıkıntıya katlanmamak içindir. Oysa Türkiye'deki uygulamaya oranla hayli katı tutumlu mason kuruluşları da vardır.

Hangisi olursa olsun, konu tüzük ya da yönetmeliklerde belirtilen bir kurala bağlanmıştır. Kimisi *"Ne giyersen giy, istersen pijamayla gel, yeter ki gel, önlüğünü takman yeter"* derken, *"Siyah smokin (kadınlar için tuvalet) giymeden geleceksen hiç gelme, çünkü mabede başka türlü giremezsin"* tarzında bir kural da uygulamaktadır.

Herkesin serbest giyimli olduğu bir ortamda, resmî giyinen de yadırganır. Temel kriter, ciddî bir davete ya da iş toplantısına giderken nasıl giyinmek gerekiyorsa öylesidir. Fakat son zamanlarda toplumlarda bu konuda umursamazlık ya da karşıtlık olmasa da bir farklılaşma, bir rahatlama, bir daha spor olmaya yönelim göze çarpmaktadır. Nitekim bunu diğer birtakım kurumlarda hatta siyaset alanında bile izlemekteyiz.

Eğer Masonluğun çağın gereklerine ayak uydurması önemliyse, kim bilir gelecekte belki giyim kurallarının ve beklentilerinin de yumuşatılması, rahatlatılması gerekecektir. Bakarsınız bir gün öylesi de örnek denemeler tarzında uygulamaya konur ve zamanla gelenekselleşir.

Demek oluyor ki, şimdilik giyim tarzının belirgin bir tarzı, esnekliğinin bir ölçüsü vardır; kurallar değişse bile betimlemeler gelecekte de olacaktır. Masonların da kendilerini buna göre ayarlaması, uyum göstermeleri gerekir.

✦ ✦ ✦

Masonlukta giyim, loca toplantılarında, ritüelik nitelikli kuşanım ile bütünlenir. Yöntemine göre önlük takılır, eldiven giyilir. Dünyanın hiçbir yerinde bir mason mabedine ritüel uyarınca öylesi gerekli olmadıkça önlüksüz girilmez. Kimi yerlerde eldiven kullanılmaz; o ayrı… Nasıl olması gerekiyorsa öyle yapılmalıdır; ne kuralı bozmaya, geleneği delmeye kalkışılmalı ne de abartıya kaçılmalıdır.

Bilindiği kadarıyla, eskiden Masonlukta, loca toplantılarında kullanılan eldivenler, sıradan basit bir beyaz eldiven tarzındaydı. Hayli zamandan beri üzerinde masonik motif işlemeleri olan, Masonluğa özgü olduğu belli eldivenler de görülebilmektedir.

Önemli olan eldivendir, üzerinde yer alan işleme değil. Çünkü beyaz eldiven, Masonlukta önemli bir simgedir; üzerindeki motif bunu daha önemli kılmaz ve simgeselliği etkilemez.

Kimileri Masonlukta **"biju"** olarak anılan madalyonları da takar. Bu ise zorunlu bir kuşanım öğesi olmadığı için, takana da takmayana da sitem edilmez. Ancak bijunun takılmasını âdeta "zorunlu" kılan durumlar da vardır; bir başka locayı ziyaret buna örnek sayılabilir.

Localarda, görevlilerin ise görevlerine özgü kordonları ya da eşarpları vardır. (Bunlardan boyuna takılana kordon, bir omuzdan öteki kalçaya uzanır tarzdakine eşarp deniyor.) Bazı uygulamalarda masonlar, görevli olmasalar bile kendilerine özgü eşarp ya da kordonu takabilir; bir başka mason kuruluşunu ziyaret de buna bir örnektir.

Bunların kullanımı salt bir *"şekilcilik"* ya da *"gösteriş"* değildir. Bir görevin ya da bir özel niteliğin biçimsel vurgulanışıdır. Nitekim bu uygulamaya diplomaside de rastlanır.

Bu bağlamda kimi masonlara tutum ve davranışlarından ötürü bir eleştiride bulunabiliriz. Bu eleştiriyi bu şekilde kuşanan bir masona bir uyarıda bulunarak yapabiliriz: *«Kuşandığınız kordon, göreviniz dışında size ^diğer masonlara oranla bir üstünlük, bir ayrıcalık sağlamaz.»*

Loca çalışmaları kapsamında yeri olmasa da giyim ile bağlantılı bir diğer öğe de **"rozet"**tir. Masonik nitelikli bir rozeti, belli bir özelliği yoksa (örneğin bir dereceyle bağlantılı değilse) masonik ortamda takmanın pek bir anlamı yoktur; takılsa da olur, takılmasa da… Rozeti takmanın asıl yeri haricî ortamdır.

Haricî ortamda masonik rozet (üzerinde bir masonik figür bulunan diğer her türlü giyim ya da süs öğesi de bu kapsamdadır) takma konusunda sorulagelen şöyle bir soru vardır: *«Bir mason, haricî ortamda masonik nitelikli rozet takmalı mı, takmamalı mı?»*

Bu soruyu soran bir mason takmamalıdır. [**"Mason Kimdir, Kim Masondur?"** başlıklı yazıda, bu konuda da ayrıntılı bir anlatım var.]

✦ ✦ ✦

Loca çalışmasına katılmak üzere mabede girmenin ve çalışma sona erdiğinde ya da gerektiğinde çıkmanın, bu giriş-çıkışlar sırasında hangi yolun ve nasıl izleneceğinin, mabette nerede oturmak gerektiğinin, ilgili masonun niteliğine göre belli birtakım kuralları vardır. Bunlara uymanın bir zorluğu, bir masonu sıkıntıya sokan bir yönü olmamalıdır.

Ancak bu noktada önemli olan, kuralları bilmekle kalmayıp bunları tam uygulamaktır.

Masonlar, çalışmalarını belli bir yönteme uyarak yürütür. Her mason, ritüelik uygulamanın herhangi bir aşamasında ne yapacağını bilir; bilmelidir. Çalışma belirli bir düzen içinde yürür. Eğer her bir mason üstüne düşenleri yerinde ve zamanında, iyi ve doğru yaparsa, hep birlikte bu düzenin uyumlu öğeleri olurlar.

Birçok görüşmede bulunulur. Konuşmak isteyen belli bir yönteme uyarak söz ister, söz verilince konuşması boyunca belli geleneksel kuralları gözetir. Bu kurallar, hem masonların birbirlerine hem de topluluğa ***"saygılı"*** olmanın gereğinden öte değildir. Böylece çalışmaların yalnızca düzenli bir biçimde yürümesinin sağlanmasıyla kalınmaz, bireysel boyutta uyanık ve ölçülü olmaya, topluca verimli bir çalışma yapmaya alışılır.

Buna karşın, bilinen kurallara kısmen uymayan, yanlış yapan olmaz mı?

Olabilir… Oluyordur da… Onların uyarılıp aykırı davranışlarının yinelenmemesini sağlamak gerekir. Kurala uymayışın gerekçesi "bilmemek" olamaz. Her mason, bu kuruma girdiği andan başlayarak bunların tümünü kolayca öğrenir; yeter ki bakmakla yetinmeyip dikkatle izlesin ve görsün.

Bunlardan söz edişimiz, masonların bu bağlamda eksiklikleri bulunuşundan ileri geliyor.

Peki, aykırı davranan ya da yanlış yapanı kim uyaracak? Nasıl uyaracak?

İşte bu sorunun yanıtı zaman içinde, deneyimle kazanılır. Bir diğer deyişle kurallara bilerek uymayan, umursamayan ya da bilmeden yanlış yapan bir masonun uyarılma tarzının da kuralları vardır. Bu bağlamda en doğru davranış, işgüzarlık etmemek, bu işi yetkililerine yani ilgili saygıdeğer üstat ya da üstad-ı muhterem ile nazırlara bırakmaktır.

✦ ✦ ✦

Kimi masonlar, loca çalışmalarında belirli görevleri yürütmek üzere seçilir. Seçilenler, yöntemi uyarınca göreve getirilir (isat edilir), bundan sonra etkin olarak görevlerine başlarlar.

Görevlilerden çoğunun belli sorumlulukları, aynı ölçüde yetkileri vardır.

Görevli olmayanlar, belki de onların hiçbir iş yapmadığını sanır. Eğer her bir görevlinin etkin olarak neler yapması ve neleri nasıl yapması gerektiği bilinirse, bu bağlamda yanlış bir iş yapanı uyarmaya hatta yaptığı yanlışı düzeltmeye girişenler olabilir. İşte bu, yanlışı yanlışla düzeltmeye kalkışmaktır. Masonluktaki düzen ve disiplin, görevlilerin işlerine karışmamayı, yetkili olanların yönergelerine uymayı gerektirir. Fakat bu böyle diye, yerinde ve zamanında, uygun olduğunda, yanlış yapanın yanlışını giderebilmesi bakımından uyarmaktan geri kalınmamalıdır.

Farkında mısınız?... Masonluktaki Etiket'in bazı ayrıntılarından söz ettik. Gerçi Masonlukta Etiket konusunu alan yazıda bu ayrıntılar yok ama bunların birtakım gizli şeyler olduğu sanılmasın; değildir.

✦ ✦ ✦

Bir locanın herhangi bir toplantı günündeki çalışmaları mabetteki oturum ile bitmez; bundan sonra düzenlenen ***Kardeş Sofrası*** ile bütünlenir. Bu sofra, masonların kardeşlik birliğini pekiştirmeleri bakımından değerli bir olanaktır. Salt açlığın giderilmesi, kadeh tokuşturarak biraz da hoşça vakit geçirilmesi için düzenlendiğini sananlar yanılmaktadır.

İrvin Mandel'in bir eleştirel çizimi

Kardeş Sofrasını öyle görenler ve ona göre davrananlar da yok mudur?

Olabilir… Vardır da… Onlara ***"çatal-bıçak derecesi üyeleri"*** denir. Bundan ötürü hiç de alınganlık göstermemelidirler çünkü böyle bir tutum ve davranış Masonluğa gereken önemi vermeyip ve özen göstermemenin bir örneğidir; sorumlusu kendileridir.

Ancak mabette hangi kurallar geçerliyse, hemen hepsinin benzeri kardeş sofrasında da geçerlidir. Sofradaki tutum ve davranışlar da bir masona yakışır tarzda olmalıdır.

Masonluğun Dışındaki (Haricî) Ortam

Bir de masonların bu kurumun dışındaki ortamda söz konusu tutum ve davranışlarına şöyle bir göz atalım... Bunların tümü de bir masona yakışır olmalı, aykırı olmamalı.

Aykırı olanı hiç yok mu?... Var. [Örnek olarak, **"Mason Töresine Aykırı Tutum ve Eylemlerden Örnekler"** başlıklı yazı önerilebilir.]

Bir mason, bir diğerinin tutum ve/veya davranışlarının Masonluğun ilkelerine ve töresine uygun olmadığını görürse ne yapmalı?

Kişi önce kendi tutum ve davranışlarına bakmalı. Kendisini özeleştiriden geçirmeli. Hata, yanlış ve aykırılıklarının olup olmadığını incelemeli. Onları gidermeye ve düzeltmeye çalışmalı. Sonra bir başkasını kendi gözünde yargılamalı. Çuvaldız ve iğne konusu…

Bir mason, bir diğerini, tutum ve davranışlarının yanlışlığı nedeniyle uyarmak üzere kendisini yetkili görebilir. Sorumluluk duyabilir ama bu durumda asıl ve tek yetkili vardır: Locanın saygıdeğer üstadı ya da üstad-ı muhteremi. (Bu görev unvanını böyle ikileyişimizin gerekçesi, ülkemizde kimilerinin birini, kimilerinin bir diğerini kullanmakta oluşu.)

Şimdi ne yapacak? İlgili masonun aykırı tutum ve davranışlarını göz ardı mı edecek? Görmezden mi gelecek? Umursamayacak mı? «Bana ne! Ne yaparsa yapsın.» mı diyecek?

Yoksa durumu o masonun üyesi olduğu locanın o tek yetkilisine mi bildirecek? Bir diğer deyişle muhbirlik, jurnalcilik mi yapacak?

Evet, öyle yapacak!.. Bu bir masonun yazılı olmayan görevidir. Belki bunun için bir araştırma yapması da gerekir. Yapmalıdır. Bu görevi yerine getirmezse, kendi tutumu bakımından eksikliği var demektir.

Peki, bu bağlamda yetkili olan o görevli hiçbir şey yapmaz ya da beklenilen tarzda bir girişimde bulunmazsa ne olacak?

Hiçbir şey!... Onun böyle bir konuda ne yaptığının ya da nasıl yaptığının bilinmesi gerekmez. Berideki mason görevini yerine getirdikten sonra bu konuyla bağlantısı kesilmiştir.

✦ ✦ ✦

Fakat bir de tersine durum…

Bir mason, tutum ve davranışlarıyla masonların "haricî" dedikleri yani Masonluğun dışındaki ortamda çok iyi bir şey yapmıştır. Yetkililer bunu bilmemektedir; bilseydiler mutlaka locada toplantıya katılanlara söylerler hatta belki loca dışında duyururlardı. Çünkü bu, Masonluğun genel yararınadır. Masonların sadece yanlış tutum ve davranışları değil, iyi ve doğru özellikle topluma ve insanlığa yararlı işleri, katkıları ve yapıtları da izlenmelidir. Bundan ötürü ilgili mason kutlanmalıdır; bu ise Masonluğun Töresi'ne aykırı değil, asıl uygun olanıdır.

Sonuç

Her mason, Masonluğa girmeden önceki yaşantısında edinmiş olduğu alışkanlıkların çoğunu kanıksamıştır.

Bunlardan Masonluktaki kurallara, geleneklere ve yöntemlere uymayanları olabilir.

Masonluğa girer girmez alışkanlıklarını birdenbire değiştiremez. Orada neyi nasıl yapması, neleri yapmaktan kaçınması gerektiğini öğrenmesi, kendisini ona göre uyarlayıp Masonlukta ondan beklenenlere uyum sağlayabilmesi bakımından zamana gereksinme duyar.

Dolayısıyla, özellikle başlangıçta yer yer yanlışlıklar yapabilir; yanılgıları hatta birtakım kusurlu davranışları olabilir.

Bunları giderebilmek için gereken süre kimilerinin karakteri bakımından kısadır, kimilerinin yıllarını alabilir. Hatta kimilerinin yaşam süresi buna yetmeyebilir.

Kimi masonlar ise aradan yıllar geçmiş olmasına karşın kendilerini Masonluğun gereklerine bir türlü uyarlayamaz. Kendi yanılgı ve kusurlarını bir türlü göremedikleri için, gururlarını da gideremediklerinden, uyarılacak olurlarsa kırılır hatta belki küser ve uzaklaşırlar.

Fakat bu böyle olabilir diye diğer masonlar yanlış tutum ve davranışları bakımından onu uyarmaktan ya da uyarılmasını sağlamaktan geri kalmamalıdır.

Berideki mason da uyarıldığı zaman bundan ötürü gereksiz alınganlık göstermemeli, kendisini savunmaya ve gerekçelerini açıklamaya kalkışmamalı, uyarının "iyi niyet" taşıdığına hatta "masonik görev" olduğuna güvenmeli, eksiğini giderip yanlışını düzeltmeye bakmalıdır.

Tek bir masonun bile kurallara, gelenek ve yöntemlere aykırı düşen tutum ve davranışlarını sürdürmesi, kimilerini rahatsız ve huzursuz eder hatta diğerlerinden kimilerinin de benzer bir tutum takınmalarına, benzer davranışlara girişmelerine yol açabilir.

Bu yanlışlık genişleyip yaygınlaşacak olursa, bu kez masonik çalışmaların yapıldığı ilgili loca belirgin bir şekilde ***"yozlaşma"*** eğilimi gösterir.

Kötümser bir senaryo!...

Fakat gerçekçi!.. Masonlukta öyle olduğuna ilişkin yaşanmış örnekler var. Boşuna denmemiş *"Üzüm üzüme bakarak kararır."* diye…

Bu göze alınamaz; alınmamalı. Yinelenme gösteren ya da aşırılığa varan türden disiplinsizliği hoşgörüyle karşılamak, tozları halının altına süpürmekle özdeştir. Hiçbir masonun locasının düzenini yitirmesine göz yummaya hakkı yoktur. Öyle yapacak olurlarsa, onlar da belki farkına bile varmadan kusurlu duruma düşer. Toleransın da hoşgörünün de sınırı vardır.

Masonik çalışmalardaki kurallar, gelenekler ve yöntemler, masonların olduklarından daha ileri bir düzeyde olgunlaşmaları, yetkinleşme doğrultusunda aşama elde edebilmeleri, böylece birer **"gerçek mason"** olma yolunu tutabilmeleri içindir.

Birer mason olarak tutum ve davranışları ne ölçüde tutarlı, iyi ve doğru olursa, Masonluğun amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için yaptıkları girişimlerde de onların açısından o ölçüde başarı sağlanması olanağı vardır.

Tutum ve davranışları bakımından nelerin iyi ve doğru, hangilerinin yanılgılı ya da yanlış olduğunu öğrenmeye çalışmalıdırlar.

Bilenler de bilmeyenlere öğretmeli.

Yalnızca bir "bilgi" olarak öğrenmekle kalmayıp bunları bütünüyle ve gerekçeleriyle birlikte kavramalıdırlar.

Ne yaşta olurlarsa olsunlar, iyileri ve doğruları karakterlerine mal etmeli, yanılgılı ve yanlış olanlardan ellerinden geldiğince sakınmaya çaba göstermelidirler.

Özetle, Masonluğu içselleştirmelidirler.

İşte o zaman Masonluk, isteseler de istemeseler de her biri için bir **yaşam biçimi** olur. Hem böylece birer mason olarak görevlerini yerine getirmiş de olurlar.

Şunu da unutmamalılar: Dünya kamuoyu onlardan bunu, böylesini bekler.